

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/216854,Andrzej-Gwiazda-dzialacz-opozycji-w-okresie-PRL-wspoltworca-Wolnych-Zwiazkow-Zaw.html>
27.02.2026, 08:15

Andrzej Gwiazda – działacz opozycji w okresie PRL, współtwórca Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża i NSZZ „Solidarność”

W 1978 r. współzałożyciel Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża. Redagował biuletyn WZZ „Robotnik Wybrzeża”, zajmował się również drukiem i kolportażem innych wydawnictw drugiego obiegu.

[Opozycja w PRL](#) [Solidarność](#)

14.04

Urodził się 14 kwietnia 1935 r. w Pińczowie. Polski inżynier elektronik, związkowiec, nauczyciel akademicki, publicysta, działacz opozycji w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, współtwórca Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża i NSZZ „Solidarność”, kawaler Orderu Orła Białego.

Jego ojciec Stanisław był marynarzem (mechanikiem) we Flotylli Rzecznej Marynarki Wojennej. Wiosną 1939 r. rodzina Gwiazdów przeniosła się do Pińska. Po wybuchu II wojny światowej ojciec Andrzeja trafił do oflagu, w niewoli przebywał do końca wojny. On sam natomiast, wraz z matką i babką, w 1940 r. został wywieziony do kołchozu w północnym Kazachstanie. Do Polski rodzina wróciła po sześciu latach, najpierw na krótko na Górny Śląsk, by ostatecznie zamieszkać w Gdańsku.

W 1953 r. Andrzej Gwiazda rozpoczął studia na Politechnice Gdańskiej, skąd po dwóch latach został relegowany, a następnie powołany do wojska. W 1956 r. zwolniono go ze służby wojskowej i ponownie przyjęto na uczelnię. Studia na kierunku elektronika ukończył w 1966 r., pozostając na uczelni do 1973 r. na stanowisku asystenta w Instytucie Cybernetyki Politechniki Gdańskiej. W 1967 r. wstąpił do Klubu Wysokogórskiego.

Brał udział w wydarzeniach marcowych w 1968 r., jak również w grudniowych w 1970 r. W 1973 r. podjął pracę w Zakładach Okrętowych Urządzeń Elektrycznych i Automatyki Elmor. W 1976 r., wspólnie z żoną, napisał list do Sejmu PRL zawierający wyrazy poparcia dla postulatów głoszonych przez Komitet Obrony Robotników. Wkrótce oboje otrzymali zakaz opuszczania granic PRL, byli też odtąd inwigilowani przez Służbę Bezpieczeństwa. Andrzej Gwiazda jako figurant otrzymał kryptonim „Brodacz”, używany przez SB do końca PRL.

Andrzej Gwiazda od 1977 r. współpracował z Biurem Interwencji KOR. W 1978 r. znalazł się wśród założycieli Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża. Redagował biuletyn WZZ „Robotnik Wybrzeża”, zajmował się również drukiem i kolportażem innych wydawnictw drugiego obiegu. W latach 1978-1980 około dziesięciu razy był zatrzymywany przez funkcjonariuszy SB.

Po wybuchu strajku w sierpniu 1980 r. został członkiem prezydium Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego (MKS) w Stoczni Gdańskiej. Współtworzył NSZZ „Solidarność”. Dnia 17 września 1980 r., w dniu powołania związku, został wybrany na stanowisko wiceprzewodniczącego związku, jako jeden z dwóch zastępców Lecha Wałęsy. Uczestniczył w negocjacjach ze stroną rządową w sprawie trzech postulatów MKS: zniesienia cenzury, zalegalizowania niezależnych związków zawodowych oraz uwolnienia więźniów politycznych.

Zajmował następnie stanowiska wiceprzewodniczącego Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego, Krajowej Komisji Porozumiewawczej i Komisji Krajowej.

Po wprowadzeniu stanu wojennego, dnia 13 grudnia 1981 r., został aresztowany i internowany w Strzebielinku. Wkrótce przeniesiono go do aresztu śledczego w Białolece, a we wrześniu 1982 r., po wizycie przedstawicieli Międzynarodowego Czerwonego Krzyża, do jednego z ośrodków dla internowanych. Dnia 22 grudnia 1982 r. aresztowano go (wraz z 10 innymi internowanymi) i oskarżono o „próbę obalenia ustroju siłą”. Zwolnienie uzyskał 22 lipca 1984 r. na mocy amnestii. Dnia 16 grudnia 1984 r. został ponownie aresztowany, gdy wdał się w szarpaninę z funkcjonariuszami ZOMO. Skazano go na karę 5 miesięcy aresztu. Był osadzony najpierw w Gdańsku, później w Zabrze, zwolniono go 15 maja 1985 r.

W latach 1986–1989 należał do liderów Grupy Roboczej Komisji Krajowej „Solidarności”, która sprzeciwiała się rozmowom z władzami PRL, prowadzonym pod przewodnictwem Lecha Wałęsy. Nie brał udziału w tworzeniu Komitetu Obywatelskiego ani obradach Okrągłego Stołu. Należy do głównych oponentów Lecha Wałęsy, którego uznaje za zdrajcę „ideałów sierpniowych” i agenta SB. Podjął następnie działalność w Solidarności 80.

Dnia 10 maja 2007 r., z rekomendacji partii Prawo i Sprawiedliwość, Andrzej Gwiazda został wybrany przez Senat w skład Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej.

Andrzej Gwiazda wiele razy znajdował się w zainteresowaniu Służby Bezpieczeństwa, w zasobie IPN znajdują się m.in.: akta prokuratorskie w sprawie redagowania i rozpowszechniania na terenie Gdańska i innych miast nielegalnych wydawnictw, druków i pism; akta kontrolno-śledcze w sprawie działalności w NSZZ „Solidarność” mającej na celu obalenie władzy PRL; akta śledztwa w sprawie karnej dot. podjęcia działalności spiskowej w celu obalenia przemocą socjalistycznego ustroju i osłabienia mocy obronnej PRL poprzez przygotowywanie strajku generalnego oraz tworzenie nielegalnych struktur organizacyjnych; sprawa obiektowa kryptonim „Klan”/”Związek” dotycząca ochrony operacyjnej działalności NSZZ „Solidarność” w Gdańsku. Był jednym z figurantów sprawy obiektowej kryptonim „Pozytywni”. W latach 1978–1990 rozpracowywany przez Wydz. IIIA KW MO/Inspektorat 2 WUSW w Gdańsku w ramach SOS/SOR kryptonim „Brodacz”/”Saturn”.

Odnaczony: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1990), Medalem Polonia Mater Nostra Est (1999), Krzyżem Wolności i Solidarności (2018).

Opracował: Artur Wojtysiak

Polecamy:

- [Notacja Andrzej Gwiazda](#)
 - [Andrzej Gwiazda i Krzysztof Wyszowski bohaterami projektu IPN „Cyfrowi Bohaterowie”](#)
 - [Portal „W walce o lepszą przyszłość. Wolne Związki Zawodowe 1978–1980](#)
 - [Materiały o Wolnych Związkach Zawodowych na portalu przystanekhistoria.pl](#)
- [Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Opozycja w PRL, Solidarność

Biografie

Zebranie w sali BHP w czasie strajku w Stoczni im. W. Lenina w Gdańsku. Przemawia członek prezydium MKZ Andrzej Gwiazda. Autor: Składanowski

